

ÚT HEIMURIN

Hoffið í Grikkalandi leikar politik

Hvussu leiingi skulu virkningarir frá einum bardaga geva seg til kennar? Hetta spyrja fólk í Grikkalandi, sum vóna at valið, sum verður í november kemur at gera enda á tí harðrenda stýrslinum, sum verið hefur síðan borgarastriðið endaði í 1949.

1100 POLITISKIR FANGAR — »LOYALITETS-KORT«

Grikkaland er eitt av teimum londunum, ið ikki eru til heiðurs fyri Vesturheimin. Við 1100 politiskum fangum, avmarkaðum skrivi- og talufrælsi og hin msháttu »loyalitets-kort-skipanini«, er landið eitt dømi um, at ein demokratisk samfelagsskipan ikki er nokur trygd fyri harðræði.

Loyalitetskortini hava verið 1 gildið síðani borgarakriggið. Tað eru millum 1 og 1,5 milj. grikkar, sum ikki kunnu fáa hesi kort — og tann, sum einki kort hevur, kann ikki fáa starv hjá ríkinum ella kommununi, ikki fáa arbeiði í landsins bankum ella størri idnæðargreinum — ja ikki so frætt sum í tubbaksíðnaðinum.

BLOÐINI UNDIR EFTIRLITI — BLASTJÓRAN Í FANGATYPPI

Viðvíkjandi talu- og skrivfrælsinum so hevur grikska stjórnin lært av teirri fronsku. Bloðini eru undir einum vissum eftirliti. Beinleiðis regluga skipað forfylgslu er ikki talan um, men í øllum for- um eru 6 bloð hjá mótmælissflok- unum seinri tíðini komin fyri rætti- in. Ein av blaðstjórnunum fekk 9 mánaða fongsl, tí hann hevur skrivað okkurt smávægis um pri- vatvæðing og kongahúsið hjá kongshúsinum. Men harafurimóti hava teir, eins og í Frankríki, strängt eftir- litið við útvarpinum, sum er full- koma propagandaamboð stjórnar- innar.

Teir fara so langt, at útvarpið einans endurgevur roðurnar hjá stjórnarmonnum, tá sagt verður frá viðgerðum í tinginum.

SEINASTA VAL- EITT SVINDULVAL

Mótmælissflokarnir halda harð- luga fram, at seinasta val var eitt svindulval. Atkvøðutalið hekkði við 800.000. Meginpartin av hesi stóru øking kom frá fólki, sum

eingin visti frá at siga: novn teirra stóðu einans á vallistanum, men eingin kundi finna fólkiní sjálvi, og tey stóðu heldur ikki í øðrum almennum pappírnum. Sam- stundis varð sagt at herfólk og po- liti elvdu ógvuliga grellt val- trýst.

Tað er tí við eini vissari vón, at val er útskrivað; men eingin vantar frið í landinum.

Mótmælissflokarnir hava ílt við at trúgva, at valið verður av nok- um, og teir kenna seg í øllum for- um ikki vissari í, at tað fer at fara regluliga fram.

HOFFIÐ SPÆLIR Á POLITISKU STREINGIRNAR

Málið hjá hoffinum í løtuni er at gera hin kongatrúgva partin av stjórnaflókkinum: Karamanlis nationalradikalur, til ein sjálvstøð- ugan flokk, ið so kann verða tungan á vektiskálini.

Stoðan í tinginum, sum hevur 300 limir eru í løtuni henda:

Nationalradikalur	179 sessir
Centrumunionin	77 —
Centrum-leysgangarar	8 —
Progressivi flokkurin	16 —
Pan-demokratarnir	24 —

Pan-demokratarnir eru ógvu- luga vinstresinnaðir.

Tað kom til ilnar millum Kara- manlis og kongahúsið, tá kongur gjørdi hina viðgittu vitjunar- ferðina til Bretlands. Karamanlis legði forsetastarvið frá sær, og stjórnin fór frá.

Snøggliga kom ein fullkomin outsidari fram á politiska vig- vøllum: flúgvugeneralarin Patam- anos.

Hann hevur ikki áður luttið í politikki. Einastu kvalifikatiónir hansara eru, at hann hevur verið adjunktur hjá Paul, kongi, men mátti leggja starvið frá sær orsak- að av eini skandalu; men hann hevur kortini alla tíðina verið besti vinur av kongshúsinum.

Hann hevur higar til ikki gjort

stórvegis um seg, men hildið verð- ur, at hann fyrireikar ein royalist- iskan flokk. Í flokki Karamanlis er ein ikki stórr, men týðninga- mikil bólkur, sum er ógvuliga kongatrúgva og sum styðjar kongs húsið í øllum lutum. Eydnast tað Potamianos at savna hesar í ein flokk, er einki at ivast í, at Kara- manlis mættir meiralan í tingi- num.

KONGUR SLEPPUR FRÁ AT SETA KARAMANLIS AFTUR

Hendir hetta sleppur kongur frá at seta Karamanlis aftur í forseta- sessin.

Hoffið verður tá ført fyri at seta síni krov, tá kongi stendur fritt at velja sín forseta.

Meðan tað soleiðis er øll tekin til, at stjórnaflókkin fer í tvin- ingar, er tað longu nú ein veru- leiki, at næst størsti flokkur, centrumunionin, er klovnadur.

Hesin flokkur kom fram bert ein mánaða undan valinum í 1961. Og hann kom fram á tann hátt, at klovnungur í øðrum flokkum fekk ymiska politikkarar at ganga sam- an í henda sambandsflokk. Teir báðir føstu stuðlarnir vóru teir liberalu politikkarnir Venizelos og Papandreou. Venizelos hevði arbeitt víðari við leivdunum av tí útteyða liberala flokkiðum víðari. Papandreou hevði skipað sína Demokratisku unión, eisini leivdi- ir av tí gamla flokkinum við sama navn. Aftrat hesum komu upp í flokkin Progressivi flokkurin, sum seinri aftur gjørdist sjálvstøðugur flokkur og so eisini sosialistarnir.

HÖVUÐSLEIÐARARNIR KUNDU IKKI SEMJAST

Klovnungurin komst av, at teir báðir hövuds mennir í flokkum Venizelos og Papandreou ikki kundu semjast, og tí eru ivaleyst dagarnir hjá hesi moderatu un- ónini taldur.

Hvønn týðning hetta verður at hava fyri vinstrevingin er enn óvist. Sosialistarnir standa nú óheftir og aftrat hesum fáa velj- arnir høvi til at atkvøða frí Pro- gressiva flokkinum og hinum sterkt vinstresinnaða Pan-flokkinum.

Hin vaksandi ófriðurin, verk- föllini, misnøgdin við tey ringu livilíkindini kunnu gera, at teir vinstresinnaðu vinna atkvøður frá teimum moderatu bolknum — men neyvan so nógv, at tað verð- ur av avgerandi týðningi mótev- is tí framvegis sterka Karamanlis- flokkinum.

Løgmansrøða ...

(Framhald frá 1. síðu).

Hákuni løgmanni og hansara monnum — helt nú lættur í huga fyri, at har høvdu vit ordini fyrst peningin.

Men Jóhan góðin. Er tú ikki bangin fyri, at hási orð Hákuns løgmans ikki hava meira at siga enn allar tær ferðirnar, tá ið hann leyp frá og gjørdur orð og stóðu sínar til einkis.

So var tað hin tátturin í taluni. Har stóð løgmaðurin ikki mætar.

Allan sín politikk, allan sína orðongu át hann í seg.

Vinarkvøða

Ein dagin meg vitjaðu stakmenn tveir, sum ei høvdu verið her fyrr, vit vóru sum kunningar somu stund, sum teir vóru komin um dyr.

Annar var frægi Einar Waag, sum høvur ber yvir teir flestu, hátt mentaður, gleggur og virkisfús, av Føroyalandssynum besti.

Frælslyntur, frá stnum faðir, hevur hann gott í beinini fingið, sum Simun í Tunghúsi, fólk og mentan, hann unti, — tá hann sat á tingi.

Hin, Villi Sørensen, blaðstjóri var, við hvøssum viti og penni, ið blaðungur við Sosialinum tók, sum yngsti blaðstjóri eg kenni.

Vert er at taka til mansevni hans, í mentan, dirvi og viti: hann blaðstjóri varð, og til lærara lærði, tað leiingi man verða gitið.

Eg sat, sum eg havi í livslanga tíð, líkt Robinson, oyggj síná, tað var sum ein kenning, ein hátíðardagur hjá mær, slíka vitjan at fá.

Ti samverð og samrøða hugnalig var, og betur varð lagi, av tí at Villasa vív, — so vitug og vøkur, og vitandi, legði uppi.

Ei eru vit samdr í øllum, — tá vit vóru sum vintir úr forðum, ið hittust aftur í góðum lag, við vælvaldum mennandi orðum.

Eg takki tí her fyrst heðrandi orð, og gávu væl tikin til evna; tað mennir at eiga so mentaðir vinir, ið ein kann sum andsfrendar nevna.

Pól F.

Hann hevði einki at bera fram sum var verk hjá hesum landsstýr- num. Ikki eina fjøður.

Hann royndi at pynta landsstýr- ið við lendum fjaðrum ella við gerningum og úrlitum av verki hjá seinasta landsstýri.

Teir gævu sjálvstýrsmenn skuldu fáa bilig lán. Men høvdu ikki fingið eitt einasta ovra uttan tað, sum var tryggjað og fingið til vege av hinum landsstýrinum, herundir restina av teimum 20 miljónunum.

Hann royndi at reypa av SEV- láninum, teimum 26 miljónunum av ríkisskassans láni í Ameríku.

Men her hevði løgmaður einki at reypa av, tí danska ríkisstýrið hevði longu undir hinum lands- stýrinum lovað at hjálpa SEV at fáa tann ílleggingarpening til SEV sum tørvur var á, hevði lovað at veita okkara el-útbygging somu ílleggingarstøðul, sum dansk el- verk fingi, og harumframt bein- leiðis studning, ið tey dansku ikki fingi.

Ja, hoyrdu vit ikki løgmansin beinleiðis reypa av, at ríkisstýrið hevði lovað at lænt 60 miljónir í ein lánirunn til føroysk end- amál.

Ein trúði ikki sínum egnu oyru tá ið løgmaður kom við hesum boðskapi, sum um tað var hetta landsstýrið sum hevði fingið tað í lag.

Hvat siga fundaráhoyrarnar í Norðoyum, sum minnst tá ið sami Hákun løgmaður og Sámál Petersen eins og tjóðveldistalarar- nir trúttuð jafnaðarmenn við, at fað bara var bluff og valpropa- ganda, tá ið jafnaðarmenn boðaðu frá, at ríkisstýrið undir samræð- ingum við P. M. Dam løgmann: var gingið við til 60 miljónagrunn- in sum eina varandi ílleggingar- kraftarstöð. Varandi, tí peningur

ið varð afturgoldin eins og rentu- gjaldið skuldi ganga inn aftur í grunnin til nýggj uppbyggjarlán.

Hesin 60 miljónagrunnur ella tilgignin sum kom undir seinasta landsstýri kann so stutt verða veru- leiki um landsstýrið tekur við hon- um, og hann kann verða til hina máttmiklastu ílleggingarkraftar- keldu, sum Føroyingar aldri á æv- ini hava átt mæka til.

Hesin grunnur kemur tross alt tað ræðuliga orðageip sjálvstýris- flokkanna móti danskum ílleg- gingarpeningi sum kreftskafi móti øllum sonnum tjóðskapi og loys- ingarpolitikki.

Men henda orðgang hava fólka- flokksmenn og tjóðveldismenn eitt ið seg aftur. Tí teir hava við sleik- astu orðum og lósum ikki bara tikið við, men biðað um at fáa tann pening, tey lán, sum lovað vóru seinasta landsstýrinum við P. M. Dam sum leiðara. Vit kunnu nevna:

1. Tær 11 miljónurnar av teim 20
2. SEV miljónurnar — 26
3. Landsjúkrahúsmiljónurnar — 20
4. Sinnissjúkrahúsmiljónurnar — 34
5. Læraraskúlamiljónurnar — 6

Allan henda lánipening og t summunum færum sum viðvíkjandi bygging av sinnissjúkrahúsinum og læraraskúlanum hevði seinasta landsstýrið samráðst um og fingið lyfti um.

Áðra íllegging enn henda pening hevði løgmaður ikki á máli — og hesa íllegging átti hann ikki fyrst eitt hálmstrá av æru fyrst uttan tað, at hann og hansara stýri yvir fyrst danska stýrinum hava sagt seg at vilja taka ímóti honum, eta ið seg aftur alla orðgangin, øll hánar- orðini móti danskum peningi.

Vágamaður.

Tødtíðindi komin

Heilsan til Tráman, ið vónaði at Knút V. og eg sótu í bolt og jarn, tá ið hann vaknaði við aftur einferð í September.

Tú vísdómsins perla, Tráman vælkominn til landbúnans bjarging og frøði, signaðir verið tí hottentottar, og tykkara mussaskóði: Tí hann er á tremur av mykildøðum, svartaspillu og arva; ótrúligt, hvat føroysk heimame, á Flatlondum, kunnu sparla!

Við hávirðing og takksemi frá Avdeyðaskaldinum

Pól F.

Ymisk pisusløg

Eru kennarar sildberar, — pisur studentar, sum í Føroyum klekjast og hølást, — á Flatlondum spýggjandi nátturag alast, sum í Trámanaskapinum bølást.

Pól F.